

1. UVOD

Ako promatramo kožu kao zaštitni omotač koji čuva i štiti unutrašnje organe kao sofisticiranu i vrlo osjetljivu opremu, kako je to prije više od 100 godina slikovito kazao Rudolph Virchow, onda možemo vidjeti koliki je njen značaj kao najvećeg organa ljudskog tijela. Međutim, samo zdrava koža je adekvatan zaštitni omotač ljudskog organizma.

Tema diplomskog rada je melanom kože, koji je jedan od najrjeđih, ali najzloćudnijih tumora koji se javljaju kod čovjeka. Melanom spada u maligne tumore kože čija učestalost u Evropi i svijetu zadnjih decenija raste, ne samo kod starijih nego i kod mlađih osoba. Kako je melanom moguće otkriti golim okom i dijagnosticirati ga u ranoj fazi, od neprocjenjive važnosti su određene preventivne mjere i blagovremene dijagnostičke procedure.

U ovom diplomskom radu pokušaću slikovito prikazati etiopatogenezu, vrste melanoma se sreću u humanoj patologiji, dijagnostiku i terapiju ove zloćudne bolesti. U okviru rada ću prikazati rezultate istraživanja oboljelih od malignog melanoma kože u desetogodišnjem periodu na području Unsko-Sanskog kantona, koje je urađeno u Kantonalnoj bolnici "Dr Irfan Ljubijankić" u Bihaću.

1.1. Melanom kroz povijest

Prvi pisani dokaz o melanomu dao je John Hunter 1787. godine. Opisao je 35-godišnjaka sa rekurentnim submandibularnim tamno pigmentiranim tumorom. I danas je moguće pogledati preparat, koji je sačuvan u Hunterovom muzeju u Londonu. Dva stoljeća kasnije je mikroskopskim pregledom Boderham utvrdio da se radi o melanomu.

1804. Rene Laennec je u svom predavanju održanom u Parizu opisao melanom kao zasebnu bolest, te ga prikazao u različitim lokalizacijama (jetra, pluća, oko), a 1812. godine je bolest imenovana kao melanom, prema grčkoj riječi koja označava crno.

U 19. stoljeću niz je onih koji se bave melanomom: William Haris, Robert Carswell (koji je prvi upotrijebio naziv melanom 1834.godine), Isaac Parrish, Sir James Padget i drugi.

U 20. stoljeću dolazi se do zaključka da je melanom najmaligniji od svih kožnih tumora. Spoznaje se da kirurško liječenje mora uključivati disekciju regionalnog limfnog bazena.

Sophie Spitz i Arthur Allen opisali su 1948. godine poseban tip nevusa kod djece koji se može zamjeniti s melanomom. Nazvan je Spitz nevus. Oni su opisali i ulceraciju melanoma, što je glavni nepovoljni prognostički faktor.

Vincent McGovern, Australac, objavio je o melanomu tri knjige i prvi je upozorio na opasnost koju predstavlja izalaganje sunčevoj svjetlosti.

Alexander Breslow je dao veliki doprinos u istraživanju kožnog melanoma ističući debljinu primarnog tumora kao primarni prognostički pokazatelj lokaliziranog melanoma.